

“Geschiedenis van de Stichting Bewoners Initiatieven Scheepvaartkwartier”

Prelude en de eerste twee jaren

‘In 1991 viel het besluit de Zalmhaven te dempen en de daardoor ontstane ruimte van woningbouw te voorzien’. In 1996 werd het Gedempte Zalmhavencomplex (150 woningen) opgeleverd en het Zeemanshuis kreeg er drie nieuwe verdiepingen bij. Het Williams Estate (1997) verscheen, naast de Maastoren in 2001 de Hoge Heren (102 m hoog, 285 woningen), aan het Willemsplein de Hoge Erasmus (ruim 90 m hoog en 68 woningen) en aan de Houtlaan de Havenbaron (57 woningen).ⁱ

Onder de noemer ‘Initiatiefgroep Pleinfeest Scheepvaartkwartier’ kwamen in het voorjaar van 2002 acht mensen bijeen in de ‘voorlopige’ domicilie Gedempte Zalmhaven 777: Leon van Hoof, Agaath Rosekrans, Yvonne van Beek, Heleen de Lang, Jan Geuze, Marti von Stein, Liza van Zuuren en Herman-Jan Engelkens. Zes van hen woonden aan de Gedempte Zalmhaven, een in de Westerstraat en een aan de Willemskade. Zij namen het initiatief een feest te organiseren ter gelegenheid van het gereedkomen van het Willemsplein met als hoofddoel ‘onderling contact te stimuleren tussen de circa 1500 nieuwe wijkbewoners (ca. 500-600 huishoudens) van het ‘vernieuwde Scheepvaartkwartier’.

Er ontstond in die context behoefte de activiteiten onder te brengen in een Stichting, die, op voorstel van Agaath de ‘Stichting BewonersInitiatieven Scheepvaartkwartier’ werd gedoopt. De Akte van oprichting vond plaats op 23-07-2002 en de eerste inschrijving in het Kamer van Koophandel op 23-08-2002 onder nr. 24337885.

In de Akte van oprichting werd als bestuur genoemd: L.M. van Hoof (Leon, vz), Y.van Beek (Yvonne, secr), M.C.von Stein (Martine, penningmeester), J. Geuze (Jan), H.A.M.A.de Lang-Mulder (Heleen), A.W.C.M. Rosekrans-Roholl (Agaath), H.J.H.Engelkens (Herman-Jan).

Het eerste feest, ’s middags bedoeld voor kinderen, ’s avonds voor Bewoners & Ondernemers vond plaats op zaterdag 14 september 2002 in ‘de ruimte onder de Erasmusbrug’: een zeer groot succes waaraan circa 450 buurtbewoners deelnamen.

Een tweede feest werd georganiseerd op 18 oktober 2003 vanaf 20.00 uur in de grote zaal van PRACHTIG (onder de Erasmusbrug). Onder de uitnodiging stonden dezelfde namen als vermeld in het Stichtingsbestuur maar nu met daarbij een andere toevoeging, te weten, Yvonnen van Beek (VVE Westerstraat), Herman-Jan Engelkens (VVE Williams Estate I), Jan Geuze (VVH Hoge Heren), Leon van Hoof (VVE De Zalmhaven), Heleen de Lang (VVE Hoge Heren), Agaath Rosekrans (VVE De Zalmhaven), Marti von Stein (VVH Hoge Heren).

Belangengroep Zalmhaven 909

In maart 2004 werd een rapport uitgebracht door het architecten en stedenbouwkundig bureau Kees Christiaanse, een product van projectontwikkelaars LSI, KCAP en dS+V dat in mei 2004 werd ontvangen door de Stichting Wijkbelangen en de VVE’s in de wijk.

In augustus 2004 namen enkele leden van de VVE 'De Zalmhaven' het initiatief om de gevoelde verontrusting over de omvang van de bouwplannen in de wijk het 'Scheepvaartkwartier/ Het Nieuwe Werk' vorm te geven. De bouwplannen betroffen sloop van de voormalige kantoren van Smit en Nedloyd, gelegen tussen de Gedempte Zalmhaven, de Scheepstimmermanlaan, de Houtlaan en het Willemsplein. De groep verontrusten stichtten in oktober 2004 'de Belangengroep Zalmhaven' met als adres Gedempte Zalmhaven 909, 3011 BT Zalmhaven. De 'trekkers' waren (alfabetisch) Edwin van de Berg, Frans Bulthuis, Steven Delfgaauw, Roelof Gortemaker, Leon van Hoof, Irma Kenter, Coen Kuijpers en Gert Molenaar.

De belangengroep verspreidde een enquête onder (de) inwoners van de wijk, m.n. die van de Gedempte Zalmhaven, Hoge Heren en Hoge Erasmus, in november/december 2005. (acht vragen; circa 50 antwoorden retour). Daaruit bleek dat de meerderheid geen bezwaar had tegen nieuwbouw, maar bezwaar maakte tegen de massaliteit en het volume van de bouwplannen, vreesde dat het uitzicht schade zou lijden, de inkijk van burens zou kunnen toenemen, het aantal zonne-uren zou kunnen dalen, langdurig overlast van de bouw zou optreden en blijvende problemen zouden ontstaan voor 'verkeer en veiligheid' door toename van het wegverkeer (drukke, bereikbaarheid voor ambulances en brandweerauto's en luchtvervuiling).

Het bouwplan paste niet in het Bestemmingsplan dat uit 1985 dateerde waardoor een vrijstellingsprocedure (zgn. artikel 19 procedure) nodig was om het bouwplan juridisch mogelijk te maken.

De gang van zaken in de jaren daarna kan het best worden samengevat als dat van een gemeentelijke overheid die obstinaat en consequent weigert met bewoners van de wijk overleg te voeren, de door de wet opgelegde 'inspraak' momenten altoos te misbruiken voor eenzijdig 'informatie geven' over inmiddels onomkeerbaar genomen besluiten, die bovendien regelmatig achter gesloten deuren werden bekonkeld met projectontwikkelaars. De gemeentelijke ambtenaren maken bij voorkeur gebruik van wollig taalgebruik en merkwaardige neologismen: "*uit ruimtelijk oogpunt*", "*spraakmakende architectuur*", "*grootstedelijk groen*", "*integrale architectonische kwaliteit*", "*verblijfskwaliteit*" worden als steekhoudende argumenten opgevoerd, terwijl het slechts toekomstvisioenen betreffen. Beschrijvingen verwijzen vaak naar een gedroomde werkelijkheid en zijn zelden ondersteund door feiten. Woorden van projectontwikkelaars worden opgevat als feiten en onafhankelijke informatie wordt zelden geraadpleegd.

De procesgang wordt verkocht als transparant maar is dat zelden, is frustrerend en vaak uiterst dubieus. Bovendien achtten wij de verhouding tussen de medewerkers van de gemeente en projectontwikkelaars vaak (te) intiem. In een van de stukken wordt verzucht dat 'het belang van ontwikkelaars (snelheid) prevaleert ten detrimente van de belanghebbenden, dwz. de wijkbewoners (zorgvuldigheid) terwijl dat laatste toch bij uitstek de taak van het openbaar bestuur behoort te zijn.

Pas op 18 april 2007 werd in een bomvolle Arminiuskerk (driehonderd zichtbare en hoorbare verontruste bewoners) een 'informatieavond' belegd waarin de openingszin van Astrid Sanson, directeur van de gemeentelijke Dienst Stadsontwikkeling en Volkshuisvesting (dS+V) luidde 'dat de Gemeente erg blij is met het bouwplan van LSI' en daar vierkant achter staat. Na deze inleiding volgden de stedenbouwkundige ir. Peter van der Helm (van dS+V) met de uitspraak dat 'we aan de

vooravond staan van de indiening van het vrijstellingsplan' (art. 19 WRO), een architect en een verkeersdeskundige de uitgewerkte plannen voor de nieuwbouw.

Het College Burgemeester en Wethouders besloot 6 mei 2008 de vrijstellingsprocedure (art 19) voor het bouwplan Zalmhaven te beginnen en maakte dat een week later (14 mei) openbaar.

Commissie (actiecomité) Zalmhaven 2030

Conform artikel 10 van haar Statuten riep Stichting BIS een 'Commissie Zalmhaven 2030' in het leven. De opdracht aan Zalmhaven 2030 (ZH2030) was de dreiging van de te omvangrijke nieuwbouwplannen op de voet te volgen en zo mogelijk te wijzigen. De naam 'Belangengroep 909' verdween na september 2008, om plaats te maken voor dat van 'Zalmhaven 2030', wenselijk geacht bij de installatie van de website. Deze naam werd gekozen als geuzennaam nadat de gemeente het stuk 'Stadvisie 2030' presenteerde.

Als stichtingsdatum werd daardoor de naam (actiecomité) Zalmhaven 2030 geantedateerd naar november 2004. De reden voor deze 'naamsverandering van de Belangengroep 999' naar 'Zalmhaven 2030' en de formalisering daarvan lag besloten in het vriendschappelijk juridisch advies dat 'hiermee de actiegroep beter bestand zou zijn tegen aantijgingen niet ontvankelijk te zijn'.

Leden van de ZH 2030 bij installatie in 2008 waren Hanneke Mastik (vz), Louw Feenstra (notulist/archivaris), Wim Hartman (penningmeester), Leon van Hoof, Eefje Lonis, Korrie Louwes en Bram Peper.

Artikel 12 van het notarieel vastgelegde huishoudelijk reglement van ZH 2030 luidt dat 'Alleen het Bestuur van Stichting BIS bevoegd is de commissie op te heffen' en dat 'bij opheffing de gelden van Zalmhaven 2030 dienen te worden overgedragen aan de stichting BIS'.

Vergaderingen

BIS en ZH 2030 werden in begin mei 2014 in de 'slaapstand' geplaatst doordat de huizenmarkt in elkaar was gestort en het 'aan het front' kalm werd. De gelden werden op een lange termijn deposito geplaatst.

In januari 2015 werd er weer vergaderd doordat Amvest een interview had weggeven in het AD waarin werd gemeld dat de 'oude bouwplannen voor het Zalmhavengebied' weer werden afgestoofd. De vergaderfrequentie werd weer verhoogd.

De vergaderfrequentie, die van BIS en ZH2030 de laatste jaren samenviel, wisselde van eenmaal (2014) tot achttien maal (2007) met een gemiddelde over de jaren 2006-2015 van 10 keer/jaar. Ze vonden altijd plaats bij iemand thuis en altijd vanaf 20.30 uur.

De bijeenkomsten duurden circa anderhalf uur, werden altijd omlijst met koffie/thee met versnaperingen en meestal aan het eind met een glas wijn, altijd uit eigen zak betaald door de gastheer/-vrouw. Gelukkig waren er voldoende appartementen met voldoende ruimte om de vier tot een enkele keer twaalf personen te accommoderen.

De verslagen werden altijd gegoten in een semi-besluitenlijst, besloegen zelden meer dan 1 A-4 en werden vanaf het begin per e-mail rondgestuurd, meestal de avond van de bijeenkomst als concept aan de aanwezigen, en met de wijzigingsvoorstellen de avond daarna aan alle leden.

De bijeenkomsten verliepen vrijwel altijd in een gemoedelijke, coöperatieve en open sfeer. Gestemd werd er nooit en de besluiten werden vrijwel altijd met instemming van allen genomen.

Getracht werd steeds tijdig de achterban (circa 125 huishoudens) te informeren, vaak via gedrukte brieven die de bestuursleden zelf in de wijk als postbode rondbrachten en op de aanplakborden van de diverse appartementgebouwen aanbrachten, later ook via het web te vinden.

Rondzenbrieven en 'belangrijke' brieven werden steeds door één van de bestuursleden als concept per e-mail rondgestuurd waarna, meestal binnen 24 uur de op- en aanmerkingen tot een definitieve versie werden verwerkt. Opmerkelijk snel bleek dat niemand last van 'lange tenen' had. In tegendeel men had er plezier in te merken dat ieder die een concept schreef na verwerken van de kritiek en wijzigingsvoorstellen uiteindelijk vaststelden dat de eindversie (een stuk) beter was dan het eerste concept.

De laatste jaren

Enkele jaren geleden ontstond in het 'Scheepvaartkwartier' een soort paleisrevolutie waarin de Stichting Wijkbelangen het aflegde en werd geliquideerd en Bewoners Organisatie Scheepvaartkwartier (BOS) die functie overnam. De financiën van Wijkbelangen werden deels overgemaakt aan BOS, deels aan BIS.

Doordat BIS/ZH2030 en BOS inzake de nieuwbouwplannen in het Zalmhavenkwartier gelijklopende ideeën koesterden participeerden de laatste jaren BOS vertegenwoordigers in de vergaderingen van BIS/ZH2030. Dat bleek een goede gedachte. Samen optrekken bracht ook de oorspronkelijke doelstelling van BIS weer onder de aandacht:

'De Stichting heeft ten doel het woon- en leefklimaat in het Scheepvaartkwartier/Het Nieuwe Werk te Rotterdam te bevorderen door middel van het organiseren van activiteiten voor de bewoners van het Scheepvaartkwartier/Het Nieuwe Werk. De te organiseren activiteiten zijn erop gericht om zowel de bewoners onderling als bewoners en andere betrokkenen, zoals de in de wijk gevestigde ondernemers, met elkaar in contact te brengen.'

Met een zeker gevoel voor ironie zou men kunnen stellen dat B&W van Rotterdam door hun apert ondemocratisch en anti-bewoners-gedrag van de laatste ruim vijftien jaren, krachtig hebben bijgedragen aan het bevorderen van de onderlinge vertandhouding in het Scheepvaartkwartier/Het Nieuwe Werk. Zelfs zou kunnen worden overwogen hen een erelidmaatschap van BIS/ZH2030 toe te kennen voor hun positief-enzymatische invloed op de doelstellingen van BIS.

-

ⁱ Scheepvaartkwartier Rotterdam. Drie eeuwen stadsleven aan de Maas. Stad en Bedrijf 2016, 148-50